

ದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದ. ಮೂಗಿನತುದಿ ನಾಲಿಗೆ ಅನಾಯಾಸ ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಅವರು ಸುಳ್ಳುಗಾರ ರಲ್ಲವೆಂದೂ, ತುದಿ ದಾಟಿದರೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಪ್ರತಿಭಾವಂತರೆಂದೂ, ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಫಸ್ಟ್ ಕ್ಲಾಸ್ ಪಾಸಾಗುತ್ತಾರೆಂದೂ ಹೀಗೆ ಏನೇನೋ ಆ ಆಟದ ಉಪಯೋಗಗಳನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ಪುಂಡಲೀಕ್ ಮಾಸ್ತರ್ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆಂತೆ. ಹಿರಿಯರ ಸಿಟ್ಟು ನೆತ್ತಿಗೆರೆತು. ಒಬ್ಬಳು ಹಿರಿಯ ಹೆಂಗಸು ಹೆಡ್‌ಮಾಸ್ತರ್‌ರಿಗೆ ದೂರು ಒಯ್ಯಳು: 'ಹುಡುಗರಿಗೆ ಈ ಹವ್ಯಾಸ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಾಂವ ನನ್ನ ಕೈಗೆ ಸಿಗಲಿ, ಆವಾಗ ಅಂವನ್ನ ಹೆಂಗ ಸೆದೀತೀನಿ ನೋಡ್ತಾ ಇರಿ.'

ಇದೊಂದು ಸರಳ ಆಟವೋ, ಇಲ್ಲಾ ಜಟಿಲ ಪಾಠವೋ - ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಆಟದ ಕರಾಮತ್ತು ಊರನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡದೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿತ್ತು. ಬೆಳೆದುನಂತ ಹುಡುಗರನ್ನು ಕಾಯುವುದು ಮನೆಮಂದಿಗೆ ಬೇಜಾನ್ ಕಷ್ಟವಾಗತೊಡಗಿತ್ತು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಹಿರಿಯರನ್ನೆ ಕಾಡುತ್ತಿರುವ ಈ ಆಟ, ತಾರುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಡುತ್ತಿರುವ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟೇ? ಕೆಲವರ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಈ ಆಟ ಪದೇಪದೇ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನವರು ಹಗಲಿನಲ್ಲಿಯೂ ಕನವರಿಸತೊಡಗಿದರು. ಪುಂಡ ಮಾಸ್ತರನೊಬ್ಬ ಯಾವುದೋ ವಿನೋದಕ್ಕಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟ ಜುಜುಬಿ ಆಟಕ್ಕೆ ಜನ ಇಷ್ಟೇಕೆ ತಲೆ ಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಂದು ಕೆಲವರು ಅದನ್ನು ಅಸಡ್ಡೆ ಮಾಡಿದರು. ಆಟವೇನೋ ತುಂಬ ಸರಳವಾಗಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಆ ಆಟಕ್ಕೆ ತುಂಬ ಚಾಕಚಕ್ರತೆ ಹಾಗೂ ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ತಯಾರಿ ಬೇಕೆಂಬುದು ಆಟ ಆಡವಾಗಲು ಹೋದಾಗ ಮಾತ್ರ ತಿಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರಲ್ಲಿ ಆಟದ ಜಾಣ್ಮೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆನೋ ಇದೆಯೆನ್ನುವ ವಾಸನೆ ಕೆಲವು ತೀಕ್ಷ್ಣ ಮೂಗುಗಳಿಗೆ ಬಡಿಯದೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಗಂಡಸರು ತಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಎಷ್ಟೇ ಬೈಯ್ದರೂ ಕೂಡ ಅವರು ಅಲ್ಲಿ, ಇಲ್ಲಿ, ಅಗಸಿಯಲ್ಲಿ, ಬಾವಿದಂಡಿಯಲ್ಲಿ, ಹೊಲದ ಬದುವಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳದೆ ಕೇಳದೆ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಹೇಳದೆ ಕೇಳದೆ ಕದಲುುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ಮೂಗಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸುವ ಒಂದು ಹೊಸ ಆಟವನ್ನು ಪುಂಡಲೀಕ್ ಹುಡುಗರಿಗೆಲ್ಲ ಕಲಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದ! ಆಮೇಲೆ ಹೆಡ್‌ಮಾಸ್ತರರು ಅಂತಹ ಆಟ ಕಲಿಸಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಅಚಾತುರ್ಯ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಮಾಡಿದರೆ

ಸಪ್ತೆಂಡ್ ಮಾವುವುದಾಗಿ ಬಿ.ಇ.ಓ ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಹೇಳಿದಾಗ ಆತ ಮುಖ ಹುಳ್ಳಗೆ ಮಾಡಿದ.

'ನಾ ಮೋಜು, ಹಾಸ್ಯದ ಸಲುವಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಿ. ಸ್ವಾರಿ ಸರ್...' ಎಂದು.

ಅವನು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೆಲ್ಲ ಅದೇ ಮೋಜಿನಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಕಳೆಯತೊಡಗಿದ್ದರು. 'ಹೊಸ ಸರ್ ಎಷ್ಟು ಚಲೋ ಅದಾರಲ್ಲ, ಒಳ್ಳೆ ಒಳ್ಳೆ ಆಟ ಕಲಿಸಿಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಾರ...' ಹುಡುಗರು ಮಾತನಾಡಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ ಹೆಡ್‌ಮಾಸ್ತರರು ಪುಂಡಲೀಕನ ಮುಖ ನೋಡಿದರು. ಆತ ಮಾರಿ ಕೆಳಗೆ ಮಾಡಿದ.

* * *

ಊರು ತನ್ನನ್ನು ಹಿಂದೆ ಎಷ್ಟು ಅವಮಾನಿಸಿತು, ಎಷ್ಟು ಕಾಡಿಸಿತು, ಎಷ್ಟು ಅಳಿಸಿತು ಎಂದು ಒಂದು ಸಲ ಪುಂಡಲೀಕ್ ಆವಾಗಿನ ಹಳೆಯ ದಿನಗಳನ್ನು ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಅಭಿಮಾನಪಡುತ್ತಾನೆ. ಅಪ್ಪ, ಅಮ್ಮ ಮತ್ತು ಆಜು-ಬಾಜು ಮನೆಯವರು ಕೂಡ ತನಗಿಗೇ ಎಷ್ಟು ಗೌರವ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಹೆಮ್ಮೆ ಮೂಡಿತು. ಆದರೆ ಕಾಲ ತನಗಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿರುಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಪುಂಡಲೀಕನಿಗೆ ಇಂದು ಇಡೀ ಊರಿನ ಎದುರು ತಿಳಿಯುವಂತಾಯಿತು. ಹೆಡ್‌ಮಾಸ್ತರ್ ತನಗೆ ಏನನ್ನೂ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಮುಚ್ಚಿಡುತ್ತಾನೆ. ಸಭೆ-ಸಮಾರಂಭಗಳ ವಿಷಯಗಳನ್ನಂತೂ ಎಂದೂ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ತಿಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹೋಗಲಿ, ತನಗೇಕೆ ಬೇಕು ಆ ಉಸಾಬರಿ? ಸುಮ್ಮನಾಗಿದ್ದ.

ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಸಮಾರಂಭವೊಂದಕ್ಕೆ ಡಿಡಿಪಿಆರ್, ಬಿಈಓ ಮುಂತಾದವರೆಲ್ಲ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವು ಊರಜನರೂ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. 'ಹೊಸದಾಗಿ ಸಾಲಿಗೆ ವರ್ಗ ಆಗಿ ಬಂದಿರಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕೆ ನಿಮಗೂ ಈ ಸಮಾರಂಭದಾಗ ಶಾಲು ಹೊದಿಸಿ ಸನ್ಮಾನ ಮಾಡಲಾಗ್ತದೆ...' ಅಂತ ಹೆಡ್ ಮಾಸ್ತರ್ ಯಾಕೋ ಮುಂಜಾನೆಯೇ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಅದರಿಂದ ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಇದ್ದ ಅಸಮಾಧಾನ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿತ್ತು. ಎಲ್ಲರದರಿಗೆ ಸನ್ಮಾನ ದಕ್ಕುವುದೆಂದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯವೇ! ಪುಂಡಲೀಕನ ಮುಖ ಊರಗಲವಾಗಿತ್ತು. ಜನರು ಕೂಡತೊಡಗಿದರು. ಅವನೇ ಮುಂದೆ ನಿಂತು ಎಲ್ಲರನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸತೊಡಗಿದ.

ಕಮಲವ್ವ ಈಗ ಊರ ಪಂಚಾಯತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ ಎನ್ನುವುದು ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆವಾಗ ಈಕೆ ಎಷ್ಟೆಲ್ಲ ದಡ್ಡಿಯಿದ್ದಳು. ಎಮ್ಮೆ ಕಾಯಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮೂರಲ್ಲು ತಿಂಗಳು ಶಾಲೆಗೆ ಬಂದಂತೆ ಮಾಡಿ ಪರೀಕ್ಷೆಗಷ್ಟೇ ಹಾಜರಾಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಏನೂ ಬರೆಯಲು ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾರಾರಲ್ಲ ಪಂಚಾಯತಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು ಆಗಿದ್ದಾರಲ್ಲ! ಅವನಿಗೆ ಅಚ್ಚರಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಅಸೂಯೆಯೂ ಆಯಿತು. ಕಮಲವ್ವ ಊರಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಹೆಡ್‌ಮಾಸ್ತರ್ ಮನಸಾರೆ ಹೊಗಳಿದರು. ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಶೌಚಾಲಯವನ್ನು ಉದ್ಘಾಟಿಸಲು ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ.

ಸಂಡಾಸ್ ರೂಮ್ ಇಲ್ಲದ ಸಲುವಾಗಿ ತಾನು ಎಷ್ಟೊಂದು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟೆ ಎಂದು ಆಕೆ ಆವತ್ತಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸತೊಡಗಿದಳು. ಹೆಂಗಸರು ಮೂತ್ರಕ್ಕೆ, ಶೌಚಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಾದರೆ ಎಷ್ಟೊಂದು ಕಷ್ಟಪಡಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವಳು ಹೇಳಿದಾಗ ಕೇಳಿದವರ ಕರುಳು ಚುರೆ ಎಂದಿತು: 'ಹೊತ್ತುಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ ಈ ಗಂಡಸರು ಹೆಂಗಸರನ್ನ ಬೆನ್ನಹತ್ತೋದು ನೋಡಿದ್ದ ನಮಗ ಆವಾಗ ಬಾಳ ಚಿತ್ರಹಿಂಸೆ ಅನಿಸತಿತ್ತು. ಸಂಡಾಸಕ್ಕೆ ಹೆದರಕೊಂತ ಕುಂಡ್ರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಕೈಕಾಲು ಥರಥರ ನಡಗಿದ್ದವು. ಹಂಗ ಆದಾಗ ನಮಗ ಸಂಡಾಸ್ ಬರಲಾರದ ನಮ್ಮ ಜೋಡಿ ಭದ್ರತೆ ಸಲುವಾಗಿ ಖಾಲಿ ಚರಿಗಿ ಹಿಡಕೊಂಡ ಬಂದಂತವರಿಗೆ ಸಂಡಾಸ್ ಬರತಿತ್ತು. ಆ ಮಾತಿಗೆ ಹಲವರು ಗೊಳ್ಳೆಂದು ನಕ್ಕರು. ಆಕೆ ಮುಂದುವರೆದು ಹೇಳಿದಳು: ಪುಂಡಲೀಕ್ ಮಾಸ್ತರರು ಮರೆತಿರಬಹುದು, ಆದರೆ ನಾ ಮಾತ್ರ ಮರೆತಿಲ್ಲ. ಅವರ ಹಣೇ ಮ್ಯಾಲಿನ ಗುರುತು ನಾ ಒಗ್ಗಿದಂತಹ ಕಲ್ಲಿಂದನ ಆದದ್ದು. ಹೌದಲೀ ಗುರುಗಳೇ'.

ಅದೇ ಕ್ಷಣ ಕಮಲವ್ವನಿಗೆ ಸಭೆಯ ಮುಂದುಗಡೆ ಕುಳಿತಿಡ್ಡ ಅಕ್ಕಮ್ ಕಂಡಳು. 'ಮಾಸ್ತರ್ ಸಾಹೇಬರ, ಹಂಗಸ ಇನ್ನೊಂದು ಮಾತು. ನಾ ಕಲ್ಲ ಒಗ್ಗಿ. ಸುಮ್ಮನಾಡಿ. ಆದರೆ ಅಕ್ಕಮ್ನ ಕಡೀಂದ ಕಲ್ಲು ಒಗ್ಗಿಸಿಕೊಳ್ಳೋವಂಗ ಮಾಡಕೋಬ್ಬಾಡಿ. ಆಕೆ ಜೋಡಿ ಮದುವೆ ಎಂದಂತ ಇವತ್ತನಸ ಎಲ್ಲಾಂಗೂ ಹೇಳಿಬಿಡಿ...' ಹಾಗೆ ಮಾತಾಡುತ್ತ ಕಮಲಕ್ಕೆ ಪುಂಡಲೀಕ್ ಮಾಸ್ತರರ ಕಡೆ ತಿರುಗಿದಳು.